

Tarifler çerçevesinde veya bilim ve marifet nazariyesi açısından iman; “emn ü eman” kökünden türetilmiş, inanmak, güven vaad etmek, başkalarının emniyetini temin etmek.. ya da emin, güvenilir ve sağlam olmak mânâlarına gelen bir kelime. Allah’a inanmak, O’nu tasdik etmek ve doğrulamak, vicdanî itiraf ve kalbî iz’anda bulunmak da, dil geleneği açısından bu mübarek kelimeye yüklenen mânâlardan sadece birkaçı.

İman edene mü’min denir. Mü’min; tarifler çerçevesinde yukarıda gördüğümüz hususların tam bir tasdikçisi ve temsilcisidir. –Burada amel-iman münasebeti, amelin imanın tarifine girip girmemesi konuları üzerinde de durulabilir ama, biz şimdilik onları geçiyoruz– Evet mü’min; sağduyusu, basiret ve firaseti, vahiy ile aydınlanmış dupduru ve tertemiz akı, engin ve objektif anlayışı, sağlam ve kuşatıcı görüşü, sorumlulukları adına titizlik ve duyarlılığı, kötülöklere karşı azim ve kararlılığı, bütün bir ömür boyu yücelikler peşinde olması ve yüksekleri kollaması, her zaman dipdiri tutabildiği hissi, şuuru ve iradesi, her şeyin özüne nüfuz edebilme hususundaki tecessüsü ve hâdiseleri yorumlamadaki derin idraki, Allah’a itimat edip güvenmesi ve insanlar arasında bir güven insanı olarak tanınip bilinmesi, Hakk’ı gönülden tasdik edip her zaman O’na karşı vefalı kalabilmesi, emanette emin olarak tanınması ve herkesin her zaman başvuracağı bir emniyet insanı şeklinde hatırlanması, hatırlanip maşerî vicdanca kabul görmesi, duyulup görüldüğü her yerde Hakk’ın yâd edilmesine vesile olması ve semtine uğrayanları hâliyle, diliyle O’na yönlendirmesi açısından “Mutlak zikir kemâline masruftur.” esasına binaen tam bir tasdik, iz’an ve temsil kahramanıdır.

Her inanan insan, aynı seviyede bir iman ve İslâm kahramanı olmasa da, her fert için inanma hissinin ne kadar önemli olduğu açıktır. Bir kere bu his, yaratılışı itibarıyla insanın tabiatında var olan en yüksek değerdir. İnanmayanlar, cismanî ve bedenî zevk u safayla doymaya, tatmin olmaya, daha doğrusu avunmaya çalışsalar da, kendilerini sürekli bir boşlukta hissederler. Boştur onların nazarında bütün zamanlar ve mekânlar, bugünler ve yarınlar.. ruhunda derinden derine böyle bir boşluğu hisseden biri, hezeyana dönüşen hafakanlarını;

Bütün boşluk; zemin boş, âsuman boş, kalb ve vicdan boş;

Tutunmak isterim, bir nokta yok pîş-i nigâhımda.

(Tevfik Fikret)

şeklinde dile getirir. Küfrün ürperticiliğini ve imanın vaad ettiği huzuru, itmi’nanı haykıran bir mü’mine gelince: “İmansız olan paslı yürek sinede yükür.” (M. Âkif) der ve kestirir atar. Bu paslı yüreklerin pasını çözmeye karar vermiş bir gönül eri ise: “Hakikî zevk, elemsiz lezzet, kedersiz sevinç yalnız imanda ve iman hakikatleri dairesindedir;”¹ öyle ise, “Hayatın zevk ve lezzetini isteyenler, onu imanla hayatlandırmalı, farzları yerine getirmekle bezemeli ve günahlardan uzak durmakla korumalıdır;”² zira, “Bir kimse bâkî hayata tam yönelebildiği takdirde, dünyası ne kadar fena ve sıkıntılı da olsa; o, bu dünyayı Cennet’in bir bekleme salonu mahiyetinde gördüğünden her şeyi hoş karşılar, her şeye katlanır ve şükreder.” (Az bir tasarrufla Bediüzzaman’dan)³ der; reçete mahiyetindeki sözleriyle ufkumuzu aydınlatır ve imanın büyüsunü gönüllerimize duyurur.

Muhteva ve özü itibarıyla iman; can âleminden koparılıp ruhlarımıza sunulmuş bir yemiş, duygularımıza iştirilmiş bir kevser, gönül dudaklarımızla emilen bir mânâ, his, şuur, idrak pergeli ve cetveliyle sinelerimizde şekillendirilmiş nurdan bir âbidedir. Gönlnü ve duygularını imanla, mârifetle onarip ihya eden bir iman kahramanı, düşünce dünyasını Cennetlere çevirmenin sırrını keşfetmiş, ebedî mutluluk yoluna girmiş ve başka arayışlardan da kurtulmuş demektir. Zira, “Her zaman imanda

mânevî bir Cennet'in, küfür ve dalâlette de mânevî bir Cehennem'in mevcudiyeti söz konusudur..⁴ evet, iman mânevî bir Tûbâ-i Cennet çekirdeğini taşıdığı gibi, küfür de içinde mânevî bir Cehennem tohumu saklamaktadır.” (Siyakin üslûba tesiri çerçevesinde küçük bir değişiklikle Bediüzzaman'dan).⁵

Aslında bir ruh imanla kanatlanmışsa, artık o ne başka eşiğe baş koyar, ne de başkalarına dilencilik yapma zilletine düşer.. kimseden korkmaz, kimseye baş eğmez ve imanın gücü ölçüsünde her şeye karşı yiğitçe davranır. Evet, “İman hem nurdur, hem kuvvettir; hakikî imanı elde eden adam kâinata meydan okuyabilir ve hâdiselerin taziyatından kurtularak her zaman mutlu olabilir.”⁶ Çünkü, “İman tevhidi, tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül de saadet-i dâreyni (dünya-ahiret mutluluğu) netice verir.” (Bir-iki kelime değişikliğiyle Üstad Bediüzzaman'dan.)⁷ Böyle bir iman âbidesi, her zaman gönlünü, gökler ötesi âlemlere ulaşmak için bir helezon gibi kullanır ve onunla meleklerin, ruhanîlerin iç içe bulunduğu melekûtî derinliklerde kanat çırpıp durur. Zaman olur, melekler ve ruhanîler onun kulaklarına bir şeyler fısıldar ve zaman gelir o, ruhanîlerin boyunlarına mârifet gerdanlıkları takar ve bulunduğu âlemin müşârun bil-benânı (parmakla gösterilen) olur. Hele bir de o, imanını irfanla derinleştirip irfanını da ruhanî zevklerle bezeyebilmişse.. evet işte o zaman, melekleri bile imrendiren ufuklarda pervaz etmeye başlar.. hep Hakk'ın hoşnut olacağı zirveleri kollar.. sürekli Cennetliklerle oturur kalkar ve “a'lâ-yı illiyyîn” rüyaları görür. Nûr-u iman ile a'lâ-yı illiyyîne yükselip Cennet'e lâayık bir kıymet almak hakikî mü'minin kaderi; küfrün zifirî dünyasında aşağıların aşağısına (esfel-i sâfilîn) düşüp Cehennem'e ehil hâle gelmek de kâfirin mâkus tâli'idir. (İkinci şık başlı başına bir konu ama zannediyorum tahliline bu sayfalar yetmez...)

Devamı var...

1. Bediüzzaman, Sözler s.159 (On Üçüncü Söz, İkinci Makam); Şualar s.470 (On Dördüncü Şua).
2. Bediüzzaman, Sözler s.155 (On Üçüncü Söz, İkinci Makam).
3. Bkz.: Bediüzzaman, Mesnevi-i Nuriye s.38 (Lâsiyyemalar).
4. Bkz.: Bediüzzaman, Şuâlar s.658 (On Beşinci Şuâ, İkinci Makam).
5. Bkz.: Bediüzzaman, Sözler s.16 (İkinci Söz).
6. Bediüzzaman, Sözler s.334 (Yirmi Üçüncü Söz, Birinci Mebhas, Üçüncü Nokta).
7. Bediüzzaman, Sözler s.335 (Yirmi Üçüncü Söz, Birinci Mebhas, Üçüncü Nokta).